

Täysistunto

Torstai 19.5.2022 klo 16.00—18.07

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuloverolain 93 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 37/2022 vp

Lakialoite LA 7/2022 vp

Toimenpidealoite TPA 9/2022 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 9/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 9/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu, verojaoston puheenjohtaja, edustaja Viitanen.

Keskustelu

17.25 **Pia Viitanen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen tässä lyhyesti valiokunnan yksimielisen mietinnön, eli kyseessä on matkakuluvähennyksen korotus kuluvalla vuodelle.

Tässä enimmäismäärää nostetaan 7 000:sta 8 400 euroon, ja kilometrikorvaus nousee viisi senttiä. Ja luonnollisesti tarkoitus on kompensoida nyt näitä valtavasti kohoavia kustannuksia sitten niille ihmisille, jotka joutuvat autolla taittamaan työmatkaansa. Nykyisin tilanne on se, että tämän määrän päättää Verohallinto aina vuosittain marraskuussa, mutta nyt kun tämä laki tulee, me pystymme toimimaan niin, että nimenomaisesti jo kesken vuotta tämä voidaan ottaa huomioon, ja ihmiset rupeavat saamaan sitten nopeammin tässä suhteessa tiedot ajan tasalle. Tämä on määräaikainen muutos ja koskee kuluva vuotta.

Taloudellisia vaikutuksia: kaikkiaan tämän katsotaan lisäävän menoja noin 143 miljoonaa euroa, ja tätä kautta liki 600 000 ihmistä saa sitten helpotusta verotukseensa.

Puhemies! Valiokunta puoltaa tämän esityksen hyväksymistä, ja tämä puolto on yksimielinen. Me toteamme, että tämä muutos on varsin perusteltu tässä tilanteessa.

Mietinnössämme me otamme muutaman seikan tarkasteluun. Asiantuntijakuulemisessa tätä pidettiin varsin tarpeellisena, mutta nousi esiin muutama asia. Toinen, mikä tuli, oli tämä, että se ei ole välttämättä aivan tasapuolinen eikä riittävä siksi, että tähän kohdistuu vain työssäkäyviin, eli myös muut ihmiset saattavat tarvita näitä helpotuksia. Tähän on osa pakettia, ja tällä nimenomaisesti vastataan nyt tähän tarpeeseen. Ja toinen huomio, mikä siinä tuli, on se, että tämä on sen rakenteinen, että tämä lisää jonkin verran tuloeroja eli kohdistuu pienesti enemmän sinne hyvätuloiisiin kuin sitten kaikkein matalimmin ansaitseviin ihmisiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2022 vp

Sitten otettiin esille myös sellainen asia, että olisi ehkä tarpeen katsoa vähän laajemminkin tätä järjestelmää tulevaisuudessa. Nostettiin esiin juuri esimerkiksi se, että tämä kohdistuu ainoastaan näihin työssäkäyviin, sekä myös sitten se, että kaiken kaikkiaan tässä on yhteiskunnassa tapahtunut muutoksia niin, että esimerkiksi etätyötä ja hybridityötä on enemmän. Vastaavatko nykyiset systeemit ja tukijärjestelmät näitä?

Ja sitten semmoinen mielestäni aika merkille pantava asia, että kun tässäkin — niin kuin ylipäätään tässä järjestelmässä — rakenne on sellainen, että halvimman kulkuneuvon mukaan edellytetään kulkemaan, niin se on sinänsä perusteltua ja hyvä, mutta tässä tapauksessa — usein esimerkiksi kaupungeissa — saattaa olla sellaisia tilanteita, että vaikkapa lapsi on vietävä hoitoon ja tosiasiaa julkisen liikennevälineen käyttö ei ole mahdollista vaan se veisi aikaa tunnin, kaksi, kolme, ja oman auton käyttö tulee sillä tavalla pakolliseksi.

Näihin kiinnitämme, puhemies, huomiota siten, että toteamme, että jatkokehittelyssä on syytä katsoa näitä tilanteita. Ja toteamme, että tätä on kaiken kaikkiaan juuri siksi seurattava ja nähtävä siinä yhteydessä myös mahdollinen tarve pitempiaikaiseen säätelyyn, kun varmasti nämä helpot ajat eivät välttämättä koita ihan tämän vuoden jälkeen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiviranta.

17.29 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Energian hintojen äkillinen nousu aiheuttaa painetta keventää kuluttajamaksurasitusta ja alentaa yrittäjien kustannuksia. Pahin on luultavasti edessäpäin. Työmatkavähennystä parannetaan nyt kahta kautta: korottamalla kilometrikohtaista matkakuluvähennystä ja korottamalla matkakuluvähennyksen vuotuisia enimmäismääriä. Kumpikin muutos koskisi vain kuluvaan vuotta 2022. Muutokset voidaan ottaa huomioon myös ennakkoperinnässä. On enemmän kuin todennäköistä, että muutosten voimassaoloa joudutaan muodossa tai toisessa jatkamaan — ehkä niitä joudutaan myös terästäämään.

Arvoisa puhemies! Matkakuluvähennystä myönnettiin vuoden 2020 verotuksessa noin 785 000 verovelvolliselle. Vuotuisen enimmäisvähennyksen tehneitä oli vain noin 26 000. Oman auton käyttö työmatkavähennyksen perusteena on kiven alla. Verohallinnon määrittelemät edellytykset muun kuin julkisen kulkuneuvon käyttämiselle työmatkavähennyksen perusteena ovat varsin kireät ja yksityiskohtaiset. Tuloverolaki edellyttää halvimman kulkuneuvon käyttöä vähennyksen perusteena. Verohallinnon tuloverolain säännöistä koskevat tarkentavat ohjeet ovat kauan sitten kirjoitetut ja ansaitisivat uudelleenarvioinnin ja todennäköisesti myös uudelleenkirjoittamisen. Julkiset kulkuyhteydet ovat toki kaiken kaikkiaan heikentyneet, mikä sinänsä jo vähentää julkisten kulkuneuvojen käyttömahdollisuutta työmatkoilla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkelä.

17.31 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Totta kai on niin, että tämä kilometrikorvauksen verotuksen tilanteen parantaminen on kannatettava asia ja hyvä asia, että se tehdään. Kiinnittäisin kuitenkin huomiota samoihin asioihin kuin edustaja Kiviranta edellisessä puheenvuorossaan kiinnitti eli siihen, että tämän verovähennyksen saaminen on kaikkea muuta kuin subjektiivinen oikeus. Eli se perustuu todella tiukkoihin kriteereihin siitä, miten monta tuntia pitäisi matkan julkisilla kulkuvälineillä kestää. Ne eivät useinkaan ole tosielämässä kovin kohtuullisia ehtoja, mitä verottaja asettaa sille, että todella voi käyttää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2022 vp

omaa autoaan ja saada sen kilometrikorvauksen ylipäänsä käyttöönsä. Ja kuten mainittua, se yläraja, jota tässä nostetaan, koskee erityisen harvoja kilometrikorvauksesta veron vähentäviä henkilöitä, koska se merkitsee erittäin suurta ajomäärää. Se ihmisjoukko, jota se koskee, on pienehkö verrattuna kaikkien niiden autoilijoiden määrään, joita tämä polttoaineen hinnannousu kurittaa. Autoa tarvitaan muuhunkin ihmiselämässä suhteellisen välttämättömään kuin työmatkoihin, ja pitäisi löytää keinoja myös näiden ihmisten taloudellisen tilanteen auttamiseen, jotka tarvitsevat autoa mutta eivät tätä kilometrikorvausta pysty vähentämään verotuksessa.

Näitä huomioita nostin esille jo tämän lakiesityksen lähetekeskustelussa ja pidän positiivisena sitä, että nämä huomiot, joita esitin, tulivat myös esille asiantuntijakuulemisissa ja valiokunnan mietinnössäkkin näitä asioita on otettu huomioon. Nyt vain sitten odottaisimme hallitukselta toimenpiteitä, että saataisiin eteenpäin tätä liikkumisen kustannusten alentamisen kokonaisuutta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää.

17.33 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Tosiaan käsittelyssä on hallituksen esitys, jossa muutetaan näitä työmatkakuluja tai tulonhankkimismenojen summia asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten osalta.

Olen tehnyt itse tähän lakialoitteen, ja ehkä tämä lakialoitteeni on hieman vanha jo sillä tavalla, että tämä on tosiaan tehty ihan vuoden vaihteessa. Nythän polttoainekulut ovat nousseet yhä edelleen, mutta tämä lakialoitteeni poikkeaa sillä tavalla hallituksen esityksestä, että minä olisin nostanut tämän ansiotulosta aiheutuvien menojen maksimikaton 10 000 euroon ja omavastuuosuuden laskenut 500 euroon.

Arvoisa puhemies! Tämä on sillä tavalla epäreilu aloite, että olen sitä mieltä, että paljon reilumpaa olisi tiputtaa polttoaineen hintoja kaikilta, että se työssäkäynti olisi fiksumpaa ja lasten harrastuksiin kuljettaminen fiksumpaa. Kerron pari esimerkkiä. Tuossa jo puolitoista vuotta sitten minulle eräs henkilö kertoi, että hänen ei kannata enää käydä töissä, koska hän sai työssä käymällä — polttoainekulut huomioiden — 80 euroa enemmän kuukaudesta käteen. Elikkä siis matkakulut, polttoaineen hinta, on yksi osatekijä, se, joka vaikuttaa. Tietenkin se riippuu kulloisestakin perhe-elämän tilanteesta ja lasten iästä ja kaikesta muusta, ei se kaikilla näin ole. Mutta hänen tapauksessaan tämä asia oli näin.

Sitten kerron yhdestä jalkapallovalmentajasta, joka otti minuun yhteyttä. Hän on lasten harrastusten kautta lähtenyt vetämään jalkapalloryhmää ja kertoi ajaneensa, tuota niin niin, minun mielestäni se oli kymmeniätuhansia kilometrejä — siis ihan valtavan määrän — autolla, ja nyt kun polttoaineen hinnat ovat näin ylhäällä, niin hänen ei enää kannata hoitaa jalkapallojoukkueen asioita. Eli se olisi kaikista reiluinta, että sitä polttoaineen hintaa hallitus säätäisi alemmas, mutta koska se on tuntunut niin nihkeältä, ja kun hallitus vetosi polttoaineveroa korottaessaan siihen, että se on indeksikorotus, niin yhtä lailla, jos polttoainetta korotetaan indeksillä, niin silloin näitäkin pitäisi korottaa mielestäni indeksillä. Ja sen takia minä olen tehnyt esityksen. Luen sen pääasiallisen sisällön tästä.

”Muutetaan tuloverolain 93 §:n 1 momentissa mainittujen tulonhankkimismenojen summia asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten osalta siten, että näitä matkakustannuksia voidaan vähentää ansiotulosta enintään 10 000 euroa ja vain siltä osin kuin ne ylittävät verovuonna 500 euroa”, elikkä se omavastuuosuus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2022 vp

Nykyisen lain nojalla matkakustannuksia voi vähentää enintään 7 000 euroa ja omavastuuosuus on 750 euroa. Ja tämä hallituksen esitys on tästä väliltä. Jos oikein muistan, niin se yläraja, tai että voidaan enintään nostaa, oli 8 400, ja tuohon alaomavastuuosuuteen ei muistaakseni ollut koskettu.

Tämä olisi sillä lailla minun mielestäni hyvä, että kun tiedämme, että osalla ihmisistä se työssäkäyntialue on hyvin laaja, niin ne harvat, jotka joutuvat kulkemaan pitkiä matkoja, saisivat sitten suorittaa tämän vähennyksen.

Tämä menee vähän asiasta sivuun, mutta nämä matkakustannukset joillekin työttömille, jotka on määrätty osallistumaan johonkin koulutukseen, ovat heillekin hieman kohtuuttomia. Jos he saavat jonkun 9 euron lisäkorvauksen päivältä ja joutuvat ajamaan jopa 150 kilometriä opiskelupaikalle, niin ei tämä oikein onnistu nykyisillä polttoaineen hinnoilla.

Tässä tämä lakialoitteeni, ja se on hienoa, että hallituksella on samansuuntaisia ajatuksia kuin minulla tässä lakialoitteessa, ja yritän nyt nostaa tämän asian niin, että voisimme vaikka äänestää tästä sitten. Tämä mielestäni tukisi paremmin sitä, että se työhönmenoalue kasvaisi, niin kuin ymmärtääkseni nykypäivänä paljon tapahtuu, että joudutaan ottamaan työtä vastaan yhä kauempaa. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Valkonen.

17.38 Ville Valkonen kok: Arvoisa puhemies! Tavallisten suomalaisten elinkustannukset nousevat nyt tällä hetkellä poikkeuksellisen nopeasti, ja se todella tuntuu arjessa. Kaikkeen valtio ei voi vaikuttaa, kuten polttonesteiden maailmanmarkkinahintoihin, mutta yhteen keskeiseen asiaan voi eli verotukseen. Suomihan on verokarhun paratiisi. Meillä verolainsäädäntö ulottuu lähes kaikille elämän osa-alueille, myöskin liikkumiseen. Kokonaisveroaste on OECD-maiden kärkeä, lähes 42 prosenttia kokonaistuotannosta. Suomen veropolitiikan suuria tavoitteita tulisi olla kääntää kokonaisveroaste laskuun.

Erityisen haitallista on kuitenkin sellainen verotus, joka kohdistuu työhön, joko suoraan ansiotuloverotuksen kautta taikka välillisesti, kuten esimerkiksi liikkumisen kautta. Tällä hetkellä, kun polttoaineen hinta on noussut, myös arvonlisäverokertymä polttonesteistä on noussut huomattavasti, ja tätä tilaa hallitus olisi nyt voinut käyttää enemmän verotuksen keventämiseen muun muassa kilometrikorvausten muodossa.

Tämä veronkevennys on hyvä, pieni askel oikeaan suuntaan, mutta olisi tullut nostaa kilometrikohtaista matkakuluvähennystä esitettyä enemmän. Lisäksi myöskin matkakuluvähennyksen enimmäismäärää olisi voinut nostaa esimerkiksi esitettyyn 10 000:een tai jopa 12 000 euroon, ja ilman muuta tämä olisi tullut tehdä pysyvänä muutoksena. Ei ole mitään mieltä tällaisessa tilanteessa tehdä pientä pätkälainsäädäntöä.

Näillä muutoksilla olisi helpotettu ihmisten arkea ja myöskin kannustinloukkuja purettu. Meillä on tällä hetkellä iso alueellinen työvoiman kohtaanto-ongelma, ja monella se johtuu juuri siitä, että liikkuminen töihin on liian kallista.

Arvoisa puhemies! Kaiken kaikkiaan Suomessa tulisi pyrkiä keventämään kaikkea työhön liittyvää suoraa ja epäsuoraa verotusta. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Essayah.

17.41 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tämä matkakuluvähennyksen nostaminen on kyllä ehdottomasti tärkeä ja perusteltu. Aivan kuten täällä jaoston puheenjohtaja, edustaja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2022 vp

Viitanen totesi, niin kyllä näyttää siltä tällä hetkellä tämä hintakehitys maailmassa, että tuskin tämä tähän jää. Voi olla, että me vielä joudumme tällä vaalikaudella tekemään vastaavantyypistä korotusta. Siinä mielessä — edustaja Mäenpää jo kerkesi lähteä täältä salista — kun hän oli ennakoanut, että tässä tulisi nostaa tätä matkakuluvähennyksen maksimimäärää, niin hyvin todennäköistä on, että sitä summaa kohden olemme menossa, minkä hän tuossa omassa aloitteessaan mainitsi, 10 000 euroa.

Jaoston kuulemisessa myöskin näihin tulonjakovaikutuksiin kiinnitettiin huomiota, ja sitten tietysti tähän, että tämä kohdistuu työssäkäyviin ihmisiin. Kristillisdemokraatitkin ovat tuoneet omassa vaihtoehtobudjetissaan esille sen, että ennen kaikkea tuo polttonesteitten verotuksen laskeminen olisi se keino, millä sitten voitaisiin kaikkia ihmisryhmiä kohdella siinä mielessä tasapuolisesti. Toki tässä, niin kuin edustaja Valkonenkin tuossa edellä totesi, pohjalla on tämä maailmanmarkkinahintojen nousu, mutta sitten pitää ottaa huomioon se, että hallitus teki tämän hallituskauden alussa tämmöisen portaattaisen veronnostopäätöksen polttonesteisiin, ja se vaikuttaa sitten joka vuosi sen oman osuutensa. Kristillisdemokraatit ovat olleet siinä mielessä johdonmukaisia, että me joka vuosi olemme tehneet sitten vaihtoehtobudjetissa vastaesityksen, jolla tämän hallituksen tekemän korotuksen olisimme purkamassa.

Täällä edustaja Mäenpää nosti esille myöskin nämä kilometrikorvaukset, jotka siis liittyvät ei-työsuhteissa maksettaviin matkoihin. Tämäkin on ihan ymmärrettävää, että varmasti myöskin esimerkiksi vaikka erilaisessa harrastustoiminnassa, urheiluvalmennuksessa, lasten ja nuorten harrastusten pyörittämisessä tullaan niitä rajoja kohden, jotka verottaja katsoo, että per vuosi voidaan maksaa. Mutta tiedän, että sen rajan takana on myöskin se, että meillä takavuosina, ennen kuin tämä verottajan asettama raja tuli, se oli jonkunlainen semmoinen porsaanreikä, että ruvettiin maksamaan vähän niin kuin palkan sijasta tällaisia kilometrikorvauksia, ja siinä mielessä ymmärrän tämän, miksi verottaja siihen sitten toi tämän vuosikohtaisen rajan. Mutta tässä ihan samalla tavalla olisi varmaan kyllä hyvä huomioda se, että polttonesteitten hinnat nyt kovaa vauhtia nousevat, ja todellakin se olisi suuri sääli, jos joku lasten harrastustoiminnassa valmentaminen jäisi sen takia sitten syrjään.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Viitanen.

17.44 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kuten tässä todettiin, tämä mietintöhän oli yksimielinen, ja tässä oli idea, että tässä ja nyt vastataan tähän täysin kohtuuttomaan tilanteeseen, mihin moni on joutunut: eläminen kallistuu, kustannukset kallistuvat, lompakko oheenee. Tässä on yksi toimi, jolla tähän vastataan, ja mielestäni oli hyvä ja hienoa, että saimme tämän sitten ihan joutuisasti yksimielisesti läpi.

Ja kuten kerroin, tässähän ennakoimme, että varmastikaan tämä ei jää nyt ainoaksi eikä sitten myöskään ainoaksi kerraksi, kun nimenomaisesti tähän asiaan saatetaan puuttua. Mutta asiantuntijakuulemisessa ei kyllä puollettu oikeastaan lainkaan sitä, että juuri tästä mallista tehtäisiin niin sanottu pysyvä, vaan he pitivät aika tarkoituksenmukaisena, että tämä on nyt tälle ajalle, ja sitten kun teemme mahdollisesti seuraavia jatkopäätöksiä, niin tarkastelemme samalla näitä muitakin kohtia: onko tässä koko järjestelmässä jotakin sellaista, mitä voisi tehdä tätä päivää vastaavammin ja paremmin. Itse, kuten sanoin, pidän hyvin tärkeänä esimerkiksi sen selkeyttämistä tulkinnoissa ja muualla, voisiko sitä tilannetta jollain tavalla helpottaa, että tosiasiaassa monta kertaa on pakko viedä lasta muuten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2022 vp

kuin sen halvimman mukaan julkisilla. Tällaiset tilanteet tietenkin olisi syytä — ja aika inhimillistäkin — pystyä korjaamaan.

Tässä on mielestäni lähinnä kaksi asiaa: Toinen on tämä avun antaminen tässä ja nyt. Tämä on nopea toimenpide, tämä voidaan tehdä heti. Ja toinen on sitten tämä soveltamisala ja sen mahdollinen laajuus ja se, minkätyyppinen tämä järjestelmä on tulevaisuudessa — se on sitten myös oma kysymyksensä. Kaiken kaikkiaan juuri näitä me pohdimme myös siinä meidän mietinnössämme.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Niemi.

17.46 Veijo Niemi ps: Arvoisa herra puhemies! Kuten edustaja Viitanen sanoi, tämä on oikeasuuntainen. Mutta käsittääkseni tämä ei voi jäädä väliaikaiseksi, niin kuin tämä on tällä hetkellä — 93 §:ään määritellään väliaikaisuus.

Kun huomioidaan polttoainehinnat tänä päivänä — ja hyvin monet ihmiset asuvat sellaisilla seuduilla, missä ei esimerkiksi ole joukkoliikennettä — niin tämä on aivan välttämätön muutos. Mutta ottaisin myös tulevaisuudessa harkintaan sen, että eivät kaikki ihmiset ole työelämän piirissä. He voivat olla esimerkiksi työttömiä työnhakijoita ja joutuvat tätä kautta ajamaan autolla, etsimään työtä, käymään myöskin erilaisissa lasten harrastuksissa, ihan kaupoissa ynnä muualla.

Ja toinen asia, mikä mielestäni tulisi ottaa huomioon tänä päivänä, on se, että kun dieselpolttoaine maksaa tänä päivänä enemmän kuin 95-oktaaninen polttoaine, niin mitä perustetta on edelleen tälle niin sanotulle käyttövoimaverolle dieselkäyttöisellä polttoaineajoneuvolla. Eihän sille enää ole mitään perustetta. Jos ennen vanhaan oli niin päin, että diesel oli halvempaa ja yleensä dieselillä ajettiin pidempään, niin nyt tämä on kääntynyt ihan pääläelleen, koska hinta on kalliimpi kuin bensiiniautossa. Eli voidaanko tätäkin harkita tulevaisuudessa? Se on aika iso kuluerä pienessäkin henkilöautossa käyttömaksuun verrattuna: jos on käyttömaksu ja käyttövoimavero, niin se on useita satoja euroja enemmän vuositasolla. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 37/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhti valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen LA 7/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsitte- ly päättyi.